

Tornai József

Az öregség paroxizmusában

Az öregség paroxizmusában
kiabál recsegő csontod,
fölreped torkod csatornája,
hallásod elárul
az öregség paroxizmusában.

Járod a táncot mustmámorban,
lendül kezed szélhegedűn,
horpad szíved, naponta csöndesebb,
bőröd sebétől, tüdőd szűkülésétől
az öregség paroxizmusában.

Új bazsalikom nyílik,
új kert kavicsösvényei harangoznak,
áldás ez, hidd el,
szemmel verés ez, hidd el,
az öregség paroxizmusában.

Hajnali feketerigó csatinázása,
rezgőfű menetelése,
aggódás, sóvárgás még
valamire
az öregség paroxizmusában.

Szorongás, menekülés
a márgás országúton,
megmarkolod a holnap szárnyát,
és fölzendül a régi zenekar
az öregség paroxizmusában.

TORNAI JÓZSEF (1927) költő, író, műfordító. A *Hitel* főszerkesztője. A Nemzet Művésze.

Most, hogy az ősz jött

Most, hogy az ősz jött,
most, hogy szitkozódik,
dönti az utakat, házakat, lámpa
ég nappal is. Lelkem, ó lelkem,
ugye, meglapulsz, vergődsz a lomb
alatt, de hova menekülj,
lelkem paradicsommadara, hova rejtéd
a színeid, mi lesz tavaszi és
nyári gondolataidból? Fölfalják
holnapod a ködök, a hegyen vagy
erdő kavarodik, vagy párák. Nem látom
már az álmaimat sem. Halottak könyörögnek
a találkozásért. Irénke ölembe ejti
gubancával a fejét. Hány éve volt,
hogy reggel ki tudta bogozni, körmödét
türelmesen le tudta vágni tíz
ujjam. Irénke, Irénke, sóhajtozom
a gömbakácok alatt. De csak az október
hallja meg a hívásom, csak az októberi
séták voltak varázslatok, lelkünket
kicseréltük. Most nincs megváltás,
mindent elárulnak az ősz esői. Mi
marad meg egy ősz emberéből? A fázó
szerelmesek léptei ott halnak meg a sárban.

Most, hogy az ősz jött,
nem számolom, hányadik, mert öreg
vagyok, nagy öreg, föl kell adnom
minden sóvárgásomat, bölcs jövődömet,
hogy még maradjon erőm látni a
világot, végig-fejteni és látni
a csillagtalan és galaktikus utakat,
hol már jártam valamikor, szellemeimbe
megfogódkova. Nincs másom, mint
az a ragaszkodás, a tölgyfagyókerek nedve,
így az ember öröksége lehetek.
Magyarázatokat szerettem volna,
mindig mélybe-szállást. És most, hogy
megint az ősz jött, még több erőre
van szükségem, lelkem hatalmára,

az istenek kedvére, akik itt vannak
és itt voltak, mielőtt megszülettem.
Ha testi anyám nem rügyezett volna,
nem fájna most annyira az ősz,
a közelítő tél sem. Hét napja zörömböl
az ablakpárkány vasán az eső. Viszi
a hidakat, csatornákat. Lelkem, ó lelkem,
megkapaszodom beléd. Fölveszem
tőled kapott kék kóró-ruhámat. Most,
hogy az ősz jött, végre értem a szél és az eső
káromkodásában a Föld ősigéit.

A tudás és a gépek

Amit eddig is megírtál,
majd fölfalja egy könyvtár,

nem is csak egy, de több is,
a polcok alig győzik,

de hogy olvasóid lesznek-e még,
nem tudja a kárhuzatos ég.

Föl se lapoznak, elfelejtenek
vers nélkül tébolygó emberek.

Nem lesz észlény a fegyverekben,
a szív más szívtől meg se rebben.

Költőelődök, miért írtatok,
ha már érzelem nem lobog,
csak automaták, robotok

törnek át csukott ajtón,
atommagokon, kvazár-vizsgálókon.

Molekulákat, géneket
számokká egyesítenek,

de a Nagy Titok egyre hátrál,
nem állunk meg a legutolsó
s a legelső idő-fölvillanásnál.

Megszóaltatjuk a neurtrinót,
az úri mély beszélni fog,

de nem mondja meg, hogyan kezdett
a planktonokból a lehellet

lüktetni, és a szó meg a dallam
mitől sűrűsödött úgy agyamban,

míg mitológiát és költészetet
olyan magasba röpített,

hol az agyagtáblák és a könyvek
a szellemünk testévé nőttek.

De mindeneknek vége, vége!
Milyen úristen öltözködött Nap-verítékbe?
Ő a tudás és a gépek dicsősége.

A fájdalomról és örömről

Sokféle fájdalom van,
melyiket válasszam,
szívem zavarait
gyűjtsem látásomban?
Egyik szemem nem lát,
a másik gyöngé,
gyomrom vonaglását
éjjelről éjjelre
viseljem el, mintha
erre dobna sorsom?

Lábam inaiból
fogy az erő gyorsan,
két ujjam megbénult,
sípcsontomba nyilall
a kín, ha már a bőr
méhszúrásaival
idegzetem se bír.
Mit válasszak? De hisz
úgyse én döntöm el,
melyik nyavalya visz
megadáshoz közel,
döf, amelyik akar,
nem tudom, mi rosszabb,
törött fej vagy a kar,
de amíg vetkezek
este, majd lefekszem,
és újabb reggelek
tépázzák a testem,
elég, hogyha várom
mámat, holnapomat
e köd-evett világon –
háromfejű idő,
keverd örömmel
a végső kínokat!